



Ömer Tuğrul KARA
gevheri76@mynet.com



DRAMAYLA TÜRKÇE ÖĞRENİYORUM

Toplumun üreten, yaratan, sorun çözen insanlara daha çok gereksinim duyması, bizleri eğitim sistemi içerisinde öğrenciyi daha etkin bir konuma götürmeye yönlendiriyor. Etkin öğrenme denince de benim aklıma hemen drama geliyor. Drama, etkin öğrenmede gerçekten bir metot olarak kullanılabilir mi? Soruyu biraz daha özelleştirirsek; öğrencinin Türkçe derslerinde katılımcı ve etkin olabilmesi için drama yönteminin rolü ne olabilir? İşte yazımızda bu soruların cevaplarını bulmaya çalışacağız:

Huizinga'nın, "Homo Ludens" (oynayan insan) tespiti ışığında her insanın içinde bir oyun isteği bulunduğunu biliyoruz. Ona göre insan yalnızca akıllı değil, bunun ötesinde bir varlıktır. Oyun, gerçekten farklıdır ve kurulması gerçeğin ötesindedir. Oyun oynamak gündelik hayattan farklıdır. İnsan kendisi için bir dil yaratmıştır ve maddeyle ilişkisini bu dille gerçekleştirmektedir (Huizinga, 1995: 20). Drama da bu isteğinin vücut bulup, gözler önüne serilmesi işidir. Daha doğrusu oyun tasarımlarının eyleme dönüştürüldüğü bir yoldur. Bu eylemin sanatsal boyutu ve sahne tekniklerinin kullanılmasıyla oluşturulmuş şekli tiyatrodur. Ancak tiyatro ile drama temelde birbirinden farklıdır: Dramatizasyon yönteminde bir duygu bir düşünce, bir durum, sorun, olay sınıfta canlandırılır. Grubun üyeleri, yalnızca dinlemek ya da tartışmakla kalmazlar, olayın nasıl oluştuğunu canlandırıp izlerler ve konunun ayrıntısına girerler. Oysa piyes-tiyatro oynama işinde amaç belli bir tiyatro eserini sahneye koymak, izleyiciye izletmektir (Kıbrıs, 2002: 246).

Eğer biz çocuğun, Türkçe derslerinde merak duygusunu harekete geçirmek, ilgisini çekmek, katılımcı ve etkin olmasını sağlamak özellikle de öğrenmesini istiyorsak bu yöntemi kullanmalıyız. Geleneksel dil bilgisi öğretiminde öğretmen, okul ve okulun öğretileri merkez alınıp, öğrenci ise edilgin bir role sahiptir. Öğrenciyi bilgi "Bu böyledir, böyle olduğu için öğrenmeniz gerekir, niye öğrendiğinizi



sormayın." şeklinde sunulmaktadır. Öğrenciyi verilen her bilginin doğru olduğu ve sorgulanmaması gerektiği öğretilir. Türkçe derslerinde yazarların, hayatından eserlerine kadar bir sürü sistemli ezber öğretimi çocuklarımıza zorla verilmeye çalışılır. Bu öğretim biçimlerinin uygulanması esnasında, hangi bilgiyi niçin almak zorunda olduğunun bile farkına varamayan öğrenci, anlayamadığı amaçlar uğruna derslerde öğretmenin anlattığı bilgileri hafızasına kaydetmeye çabalar. Bu hafızaya bilgi kaydetme işi pek de kolay gerçekleşemediğinden eve gidip tekrar eder, ertesi gün yine tekrar eder, bu uğraşı içerisinde neden aldığını hâlâ bilemediği bu bilgileri biraz olsun ezberlemiş duruma gelir. Diğer bir öğrenci ise bütün bu sıkıntıya katlanamayacağını en baştan beri düşünüp ve tekrarlama işlemi dışında derse ilgisiz kalarak kendine bir yol tayin eder. Bu yüzden de hak etmediği halde "tembel" öğrenci ithamıyla cezalandırılır.

Bugün hava basıncını ve suyun kaldırma gücünü ispatlamak için fizik öğretmeni, bitkilerde bulunan hücreleri gösterebilmek içinse biyoloji öğretmeni, deneysel aletlerle dolu bir laboratuvarı kullanabilmektedir. Peki, bir Türkçe dersinin laboratuvarı olabilir mi?



- Alan bilgisi
- Pedagoji
- Çocuk psikolojisi
- Drama bilgisi ve kabiliyeti (Kara, 2000: 26)

Bu nitelikler Türkçe derslerinde bu tekniği uygulayacak öğretmenin daha verimli ve başarılı olmasını sağlayacaktır. Tüm bunların yanında drama lideri için en önemli zorunluluk sabırdır. Öğrencilerin yapma veya karar verme süreçlerini liderin sabırla beklemesi gerekir. Özellikle kekemelik, konuşma bozukluğu çeken öğrenciler etkinliklerden dışlanmamalı aksine katılımlarına sağlamak için gayret edilmelidir.

Bu sorunun cevabını drama yöntemi içerisinde aramalıyız. Türkçe dersinde uygulanabilecek en yararlı metot dramadır. Neticede merak, ilgi, sentez, analiz, katılım, etkin olabilme, sorgulayabilme, yaratma gibi kavramlar bu yöntemle ortaya çıkar. Saydığımız bu ifadeler de dil bilgisi öğreniminin formülleridir. Bir Türkçe öğretmeni de bundan fazlasını hedefleyemez. Türkçe dersinin her aşamasında bu yöntem rahatlıkla kullanılabilir. Unutulmamalıdır ki Türkçe bilgi değil, yetenek ve beceri dersidir. Bu yönüyle yaşamın bir bölümünü ya da tamamını bünyesinde taşır. Uygulama dersin temel unsurudur. Birinci kademedemden başlayıp özellikle 6., 7., ve 8. sınıflarda anlatım bozuklarını, dil yanlışlıklarını, deyim ve atasözlerini drama ile anlatabiliriz. Oyun havası içinde geçen dersle öğrenci özgür ve rahat bir ortamda dilinin tüm güzelliklerini yaşayarak öğrenecektir. Özellikle diyalog ağırlıklı öyküler, soyut anlamlı karmaşık şiirler bu yöntemle öğrenciye kolaylıkla kavratılabilir. Böylelikle salt dinlemekle kalmadığı öyküyü ya da şiiri canlandırarak daha iyi özümseyecektir. Öğrenciler okunan metindeki olayı metne bağlı kalarak ya da doğaçlama yaparak canlandırabilirler. Öğretmen daha önceden bir öyküyü oyunlaştırıp öğrencilere dağıtabilir. Bu metin yalnızca hatırdaki kalanlarla, ezberlenmeden dramatize edilebilir. Böylece öğrenci yaratıcı özelliklerini dışa yansıtabilir (Köklü, 2003: 87-88). Drama ile işlenen hikâyelerde hatırlama düzeyi okumaya göre daha fazladır (Yazkan, 2000:134). Bu aşamada öğretmene büyük görev düşmektedir. Türkçe öğretmeni aynı zamanda drama lideri misyonunu da yüklenir. Türkçe öğretiminde bu yöntemi uygularken drama liderliğini de doğal olarak Türkçe öğretmenin kendisi yapacaktır. Öğrencilere canlandırma esnasında temel vurgular dışında müdahale etmemeye özen gösterir. Duruma göre canlandırmanın dışında kalabildiği gibi oyunun bir parçası da olabilir. Türkçe öğretmeni izleyici ve yol gösterici olmaya gayret etmelidir. Drama öncesi etkinliği planlamalı, hangi konularda canlandırma yapacağını iyi seçmelidir. Bu seçimde öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini göz önünde tutmalıdır. Ayrıca seçeceği metin ya da doğaçlama konularının içerisinde eğlence ve oyun unsurlarının bulunmasına özellikle dikkat etmelidir. Bir drama liderinin şu nitelikleri taşıması gerekir:

İlköğretim çağındaki öğrenciler için özellikle dil bilgisi dersleri kelimenin tam anlamıyla dönüm noktasıdır. Türkçe dersleri eğitim ve öğrenim gelişimleri için hayati bir önem taşır: Okuma, yazma, anlama, dinleme, konuşma gibi becerilerini bu derste gösterecekleri gayretlerle belirlerler. Öğrencilerin bu yetenekleri yaşam boyu kendi başarılarında rol oynayacaktır. Dinleme ve okuma becerileri anlama; konuşma ve yazma becerileri de anlatmayı oluşturur. İşte dramatisasyon yöntemi, Türkçemizin etkili bir şekilde öğretilmesi bakımından büyük önem taşımaktadır. Çünkü dramatisasyon baktırarak değil yaptırarak öğretmek demektir (Kavcar, 1995: 84).

Üzülerek söylemek gerekir ki eğitim ve öğretim kurumlarımızın hiçbirinde drama uygulaması konusunda yeterli alt yapı ve bilgi birikimi yoktur. İlk ve orta öğretim programlarında canlandırma, oyun, oyunlaştırma, dramatisasyon kelimeleri geçmektedir. Ama bunun uygulamaya yeterince yansıdığı pek söylenemez (Kavcar, 2002: 40). Bunun suçunu öğretmenlerimizde aramamız da yanlış olacaktır. Dolayısıyla drama eğitim alanında yeni bir uygulama olarak karşımıza çıkıyor. Aslında bu konunun Türkçe eğitimi üzerindeki etkilerinden önce tüm eğitim alanlarındaki işlevlerinin ifade edilebilmesinin daha önemli olduğu su götürmezdir. Fakat dil öğretiminde özellikle de Türkçenin öğretiminde dramanın bir yöntem olarak kullanılması hususunda pek bir şey yazılıp çizilmemiştir. Eldeki eserlerde Türkçe öğretiminden ziyade yabancı dil öğretimiyle ilgilidir. Milli Eğitimin bünyesinde belirli günler ve haftaları konu edinen çocuk piyesleri dışında drama yönteminin uygulandığını pek görememekteyiz. Şahsi gayret ve çalışmaları bunun dışında tutmamız gerekir. Tüm şartlar altında sadece yılın belli zamanlarında üstelik alt yapıdan ve uzman denetiminden uzak drama çalışmalarının yapılması düşündürücüdür. Dileğimiz bu tür öğrenci merkezli, alternatif yöntemlerin Türkçe derslerinde yaygınlaşması ve öğretmen arkadaşlarımızın bu konuda gerekli bilgi ve tecrübelerle en kısa zamanda ulaşmalarıdır.

- KAYNAKÇA:**
- HUIZINGA, Johan, (1995), Homo Ludens, (Çev: Mehmet Ali Kılıçbay), İstanbul: Ayrıntı Yayınları
- KARA, Ömer Tuğrul, (2000), Türkçe Öğretiminde Yaratıcı Drama, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans tezi)
- KAVCAR, Cahit, (2002), "Türkçe Öğretiminde Dramatisasyon Yöntemi" (Editör: Ömer Adıgüzel), Yaratıcı Drama 1985-1995 Yazıları, s.39-47
- KAVCAR, Cahit, OĞUZKAN, Ferhan, SEVER, Sedat, (1995), Türkçe Öğretimi, Ankara: Engin Yayınları
- KIBRIS, İbrahim, (2002), Uygulamalı Çocuk Edebiyatı, Ankara: Eylül Kitap ve Yayınevi
- KÖKLÜ, Serhat, (2003), Türkçe Öğretiminde 7. ve 8. Sınıf Öğrencilerine Dinlediğini Anlama Davranışının Kazandırılmasına Dramatisasyonun Etkisi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
- YAZKAN, Mustafa, (2000), İlköğretim Okullarının Birinci Kademesinde Dinlediğini Anlama Davranışının Kazandırılmasına Dramatisasyonun Etkisi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)